

Розділ перший

Тор стояв, німий і непорушний, схожий на велику бурувату скелю, і озирав свої володіння. Далеко він не бачив, як і будь-який гризлі, адже очам його – маленьким, широко посадженим, – бракувало гостроти. Він ще розгледів би козу чи гірського барана за півмилі від себе, однак усе, що перебувало далі, розчинялось у денному свіtlі чи в нічній пітьмі, і тут доводилося більше покладатися на слух і нюх.

І саме тому, що ніс відчув щось таке, чого ще не бачили очі, Тор принишк і стояв нерухомо. Знизу, з долини, сюди долинав дивний запах, якого він ще не знав. То був запах чужинця, який тут не жив, і це неабияк насторожувало Тора. Його не надто меткий розум намагався збегнути, кому ж належить оцей запах, але марно. Це точно

був не карibu⁴ – на своєму віку Тор уполював чимало цих оленів; не коза й не баран; той запах не належав лінъкуватим угодованим гоферам⁵, які любили ніжитися під сонечком на камінні: він з'їв їх не одну сотню і добре знав, як пахне гофер. Запах, що линув з долини, не дратував його, не наганяв страху. Він збуджував його цікавість, однаке Тор не поспішав спускатися униз, щоб дізнатися, що ж це там пахне. Цікавість цікавістю, та обережність – над усе.

Однак, навіть маючи гостріший зір і сягаючи на милю⁶ чи на дві, ведмежі очі розповіли б не більше, ніж чутливий ніс. Тор стояв на краю невеличкого плоскогір'я, унизу, за одну восьму милі під ним, розляглася долина; угорі, на такій самій відстані, що й долина, простяглася ущелина, якою він прийшов. Те плоскогір'я, на якому він стояв, було з акр⁷ завбільшки і прилягало до гірського схилу, утворюючи щось на кшталт тераси із заглибиною посередині, заповненою озерцем багна, що мало в попереchнику з півсотні футів⁸. Тераса

⁴ Карибу – різновид північних оленів.

⁵ Гофери – поширений у Північній Америці вид великих (довжиною від 9 до 35 см) гризунів, який охоплює кілька десятків родів.

⁶ Миля – 1609 м.

⁷ Акр – одиниця площи, яка дорівнює 4047 кв.м. Історично походить від площи землі, яку міг виорати віл за день роботи.

⁸ Фут – одиниця довжини, яка дорівнює 30,48 см.

ця була всуціль укрита густою ніжною травою, у якій цвіли червневі квіти – гірські фіалки та цілі острівці незабудок, диких айстр та гіацинтів. Блukaючи кам'янистими гірськими стежками, Тор швидко стирав собі лапи, і тоді він приходив сюди – приймати цілющі грязьові ванни.

На схід, на захід і на північ від тераси відкривалися чудові краєвиди канадських Скелястих гір, золотаво підсвічені лагідним сяйвом червневого дня.

З високих гірських круч і нижніх видолинків, з-поміж вершин і з невеличких вибалків, промитих у м'яких породах талою водою з льодовиків, – звідусіль долинало м'яке заколисливе жебоніння. Це була музика швидкоплинної води. Вона безнестанно бриніла в повітрі, адже річки та річечки, струмки та зовсім крихітні струмочки, які дзюрокотіли із засніжених, сповитих хмарами вершин, ані на мить не припиняли свого бігу.

Крім музики води, повітря було сповнене чудових паошців. Тут, у північних горах, червень був останнім місяцем весни, а липень тільки починав тутешнє літо, і зараз ці два місяці неначе гостювали один в одного. Рівнини та схили буяли зеленими барвами, а в яскравій оксамитовій зелені пістрявіли під сонцем латки квітів: червоні, білі, пурпурові...

Угодовані гофери, що грілися на камінні, стаченні ховрашки, які стовбичили на земляних гор-

бочках, величезні джмелі, котрі бриніли, перелітаючи з квітки на квітку, яструби над долинами та орли над вершинами – о цій порі усе раділо та співало. І навіть Тор співав, по-своєму, на свій ведмежий лад. Якусь часину тому, коли гризлі бовтався у грязьовому озерці, з його широченних грудей видобувалося чудне глибоке буркотіння. Не ревіння, не гарчання – він воркотав так щоразу, коли був задоволений. То була його пісня.

І ось тепер, з якоїсь незбагненої причини, у такий чудовий день, навколо нього раптом щось змінилося. Тор і досі стояв нерухомо, втягуючи ніздрями вітер. Вітер був не такий, як завжди, і це його бентежило. Запах, який він приніс із собою, розпалював цікавість гризлі, хоча й не збільшував його тривог. Цей новий, ще не звіданий дух, був для чутливого ведмежого носа таким же гострим, як для язика дитини – найперша у її житті пекуча крапля бренді⁹.

Аж ось Тор загарчав, і те гарчання – низьке, грізне – пролунало гуркотом далекої громовиці. Він був володарем цих місць, і його обачливий розум підказував, що тут не має бути запахів, яких би він не знав чи був не в змозі зрозуміти.

Тор почав повагом зводитися на задні лапи, а випроставшись на всі дев'ять футів свого зросту, сів, наче дресирований собака у стійці на задніх

⁹ Бренді – міцні алкогольні напої, які виготовляють із витриманих виноградних або плодово-ягідних спиртів.

лапах. Передні ж, масивні, обважнілі від мокрого багна, він тримав перед собою. Десять років він жив у цих горах – і ще жодного разу йому не траплявся цей запах. Тор починав непокоїтись. Він сидів і чекав, поки запах поблизучає, стане відчутнішим. Кудись ховатися у нього й гадки не було. Ось він відважно звівся на весь свій велетенський зрист, і все його могутнє тіло було як намальоване на тлі довкілля.

Це був гризлі страховинних розмірів, його ще не заношена червнева шуба вигравала на сонці бурватою, із золотавим полиском, барвою. Передні лапи були чи не такі завгрубшки, як тулуб людини. З п'яти кігтів, що скидалися на леза ножів, три мали п'ять з половиною дюймів¹⁰. Відбитки його лап, що залишилися на мокрій глині, від кінчика до кінчика сягали цілих п'ятнадцяти дюймів. Цей гризлі був гладкий, як усі ведмеди, хутро його аж лисніло, а статура вражала своєю могуттю. Очі у нього, як і в усіх ведмедів, були невеликі, не більші за горіхи гікорі¹¹, а відстань між ними була дюймів із вісім. Його верхні ікла, загострені, немов кинджали, були завтовшки як великий палець людини, а могутні щелепи без надмірних зусиль перегризали шию оленя карibu.

¹⁰ Дюйм – одиниця довжини, яка дорівнює 2,54 см.

¹¹ Гікорі – індіанська назва американського горіха, далекого родича горіха волоссякого. Інша назва цієї рослини – карія – має грецьке походження й означає «горішник».

До цієї хвилини Тор і гадки не мав, що на світі є люди, й життя його нічим не відрізнялось від життя тисяч інших ведмедів. Як майже всі гризлі, він ніколи не убивав тільки заради того, щоб убити. Полюючи, скажімо, на карibu, він обирає собі одного оленя зі стада й об'їдав його до кісточки. Він був володарем тутешніх місць, але не свавільним деспотом. Закон, за яким жив цей гризлі, застерігав: «Не чіпайте мене – і я не займатиму вас!». І тепер, коли він сидів по-собачому, всотуючи у ніздрі запах зайд, уся його поза немов промовляла: не зачіпайте мене!..

Могутній одинак, не менш монументальний, ніж ті гори, що височіли проти неба, він сам був, як гора, що здіймається посеред рівнини: висока, неприступна, нездоланна. Усе його життя минало серед гір: у горах з'явився на світ, у горах виріс і змужнів. Він сам був часткою цих гір. Тут розпочалася історія його племені, і тут же, у цих горах, як настане належна пора, вона тихо згасне. Та й взагалі, між ним і горами таки було чимало спільногого.

Донині він не стрічався у житті ні з чим таким, що могло б, з'явившись нізвідки, заперечувати його права на володіння цими землями або ж поставити під сумнів його міць. Єдиними суперниками Тора були такі самі ведмеди, як і він. Не раз і не два він сходився з отими супротивниками у відкритій сутичці не на життя, а на смерть.

Якби йшлося про те, чи володітиме він і далі своїми просторами, Тор без вагань зійшовся б із ними в найлютішому герці, щоб обстоюти своє право. І поки не знайдеться суперник сильніший, він і надалі залишатиметься тут владикою, вершителем доль, а якщо знадобиться, то й безжалільним гнобителем.

Тор був нащадком роду, що споконвіку володів багатими долинами та зеленими схилами; сувереном усього живого, що бігало, стрибало та літало в тутешній окрузі. Він підкорив тутешніх мешканців у відкритій борні, не вдаючись ані до підступів, ані до інтриг. Хтось міг його ненавидіти, хтось – боятися, проте самому Торові не були притаманні ці почуття: він завжди грав чесно. Так само було й тепер: він сидів і, зовсім не криючись, чекав незнайомих істот, що йшли сюди з низовини.

Поки його чутливий бурий ніс вивчав повітря, ведмежий розум сколихнув якийсь прадавній спогад. Ба навіть не спогад – знання, яке закарбувалося у пам'яті предків тисячу поколінь тому, а з плином часу перетворилося на інстинкт. Тор, скільки жив, ще не чув того запаху, що лоскотав йому ніздрі, але він був уже майже певен, що нічого нового у ньому немає. Він не викликав у нього жодних спогадів, не навіював думок про жодне знайоме створіння, та Тор уже не сумнівався: цей запах віщує лиху!

Хвилин із десять він сидів нерухомо, як статуя. Потім вітер повернув в інший бік, незнайомий запах послабшив, а згодом і зовсім зник.

Тор нашорошив пласкі вуха. Повільно повернув масивну голову, щоб бачити зелений схил гори і невеличку терасу.

Щойно з повітря зник той дивний запах, як дихати стало приємніше, і він зовсім забув про нього. Знову ставши на чотири лапи, він повернувся до полювання на гоферів.

Було у цьому полюванні щось смішне. Тор важив тисячу фунтів¹²; гірський гофер завдовжки шість дюймів – шість унцій¹³. Проте Тор завзято міг рити землю хоч годину, хоч дві, аби врешті-решт упіймати гофера – маленького, гладкого – і ковтнути його, як пігулку. Для гризлі це був свого роду десерт, такий собі ласій шматочок, і добра третина Торових розкопок, чи навесні, чи влітку, припадала на пошуки гоферів.

Уподобавши собі на пагорку нору, у якій склався гофер, він заходився розгрібати ґрунт, неначе величезний пес, що ловить пацюка.

За півгодини, що минули за роботою, він тільки раз чи двічі задирає морду, однак той дивний незнайомий запах, який не так давно доносив вітер, у повітрі більше не з'являється.

¹² Фунт – міра ваги, яка дорівнює 453,6 г.

¹³ Унція – 28,3 г.

